Să citim de Paști

PASTILE copilăriei

Din depărtări, de-abia deslușite de amintire, rând pe rând, se arată în lumina minții crâmpeie din cele duse, pierite pentru vecie.

Ființe dragi și felurite fapte și întâmplări, legate de aceste scumpe făpturi înghițite de vreme și învăluite în ceața de vis a amintirei, cu toatele se adună într'un sobor, ce pune stăpânire pe suflet, îndemnându-l să vadă aevea și să trăiască din nou, clipă cu clipă, toate întâmplările, viața toată de altădată.

Se arată, în întâiul rând, atâtea și atâtea, din cele petrecute în preajma sfintelor sărbători ale Paștilor, în zilele de neînchipuită așteptare, cu care toți, începând cu cei mici, se pregăteau să primească sărbătorile, după datină.

Zilele scăldate în razele dulci ale soarelui de April, purtau în ele ceva din taina de care ne apropiam, începând cu Floriile, întâia zi de bucurie a primăverii, primită cu crengi de salcie înmugurite, înfipte la poartă, ca niște stindarde ale vieții noui și încununate cu alte ramuri, primite, la biserică, din mâna slujitorului altarului, în amintirea Intrării în Ierusalim a Mântuitorului lumii.

Zile de joacă fără saț, prin grădina tot mai năpădită de mugurii ce plesneau și de toate gâzele și gângăniile și păsăruicile, care, cu toatele, slăveau domnia dătătorului de viață, luându-se la întrecere cu copiii, cuprinși și ei de același nestăvilită sete de viață.

Iar serile se lăsau line, răcoroase, cu glas de toacă chemător la denie, pline de tainele tâlcuirii din sfintele bucoavne, deabia tâlmăcite, unele, de mințile noastre de copii.

In ziua de Vinerea mare, par'că ni se tăia cheful de joacă. Nerăbdători, gătiți în haine și încălțăminte noui, așteptam ca pe ghimpi ca să lase mama toate la pământ, în grija bunicuței și a bunei noastre mama Leanca, isvorul poveștilor din serile ploioase și din lungile nopți de iarnă—și porneam, cei mai măricei, împreună cu mama la biserică.

In tinda bisericii părintele Niță ne întâmpina în mijlocul furnicarului de copii, din toată mahalaua, veniți la spovedit. După ce treceam pe sub sfântul Epitaf, ne apropiam cu teamă de preot.

Desfăcea patrafirul și cu privirea blajină ne învăluia, în vreme ce părul și barba-i lungă, colilie, ni-l arătau că este însuși bunul Dumnezeu, coborît din cer, ca să ne povățuiască și să îndemne pe toți:

— Așa! Ați fost cuminți? Și-ați ascultat pe părinți?

Și noi într'un glas, ghiontindu-ne pe sub patrafir:

— Da, părinte!

— Și-ați postit și n'ați vorbit vorbe de ocară?—urma bunul duhovnic.

Iar corul, de sub patrafir, de așișderea:

— Da, părinte!

I-auzeam glasul, urmând mai departe litania sfintei Scripturi, apăsându-ne fruntea, cu răceala patrafirului, a cărui țesătură de aur vechiu ne încremenea.

Rând pe rând, apoi, îi sărutam mâna uscată, galbenă ca de moarte și ne primeam, fiecare, mângâierea lui de apostol.

Sburdând ajungeam acasă, înfruptându-ne din vreun borș de stevie și niscai fasole făcăluită, și așteptând cu zece ochi să mergem la sfântul Prohod al Domnului Isus Hristos.

La lumina făcliilor și a zecilor de lumânări ținute de toți, sunau adânc versetele cu patimile Mântuitorului, pe care noi mai mult nu le înțelegeam, cum dealtmintrelea nu înțelegeam cuvintele din tainele acestor seri închinate credinței.

Și după ce ne împărtășeam de dimineață, în Sâmbăta mare, nici nu mai știam ce să facem în așteptarea marei sărbători.

Părinții se duceau la slujba învierii, iar noi, dornici să mergem și noi, adormeam îmbrăcați,—de era vai și amar pe bunică, până ne desbrăca și ne culca în lege.

Ne trezeam de vreme, repezindu-ne la coșulețele cu ouă roșii și făcându-le de petrecanie fiecare la câteva, până să prindă de veste bătrânele să ducă ouăle în cămară.

La masă deabia mâncam câte ceva de îmbuibați ce eram de atâtea ouă mâncate. Și după masă fiecare din noi, cu câte trei-patru ouă, eșeam la poartă așteptând să vie tovarășii de joacă să facem cioc.

Când pierdeam toate ouăle ne îndreptam spre un maidan din apropiere, la scrînciob, unde doi turcalești cu fesurile în cap, unul cântând din „clanaret" și altul bătând toba, ne îndemna să dăm o nouă raită prin cămară, și cu buzunarele pline de ouă roșii s'o ștergem spre maidanul petrecerilor.

Deabia ne desfăceau d'acolo luându-ne aproape pe sus, urcându-ne în harabaua mare și ducându-ne spre vreuna din mânăstirile apropiate de oraș — Pasărea, sau Ciorogârla, unde aveam pe maica Zamfira, mătușa mamii.

Pe iarbă verde, în crângul din preajma sfântului lăcaș, se întindea masă mare, ce dura până târziu, seara, la lumina felinarelor și pornind spre casă, de obiceiu, a doua zi, după prânz, de abia încumetându-ne să ne despărțim de ospitalierele măicuțe, care nu știau cum să facă și cu ce să-și firitisească oaspeții dela târg.

De aceea sărbătorile Paștilor ni erau atât de dragi și cu atâta dor erau așteptate de toți ai casei, dela mare la mic, fără deosebire.

N. PORA

Răstignire

Când pentru toți cei răi cași cei buni,
Isus primi să moară pironit,
Infăptuind prin moartea lui minuni,
Cu cei ce n'au crezut și l-au hulit,

Știa Mântuitoru 'nsângerat,
Cu palmele 'ncrustate în rubin,
Că 'n sufletele noastre-a semănat
Imensa voluptate-a unui chin!

De-atuncea orice drum care-l apuci,
Golgotă s'a făcut sub pasul greu,
...Pe umeri ducem nevăzute cruci,
Și noi, nu suntem fii de Dumnezeu!

Suntem pământ, ce freamătă 'n dureri,
Și strigă suferința către cer...
Bieți oameni însetați de mângâeri,
Năzuitori a toate câte pier!

ALFRED MOȘOIU

O NOAPTE de Paști

Era în seara din ajunul Paștilor; eram la Mangalia și mă plimbam pe digul farului.

Dimineața fusese nespus de cald; după amiază însă, vântul începu să sufie puternic dinspre mare, cerul se acoperi curând de nori negri și o ploaie repede se abătu de-asupra orașului, răcorindu-l puțin de zăpușala zilei.

Spre seară se potolise, norii începură să se împrăștie, stelele se iveau ici-colo printre nori și mai târziu, într'un colț de cer senin, apăru și luna... Bălae, strălucitoare, își întindea lințoliul peste apa liniștită, presărând sclipiri de aur, pe coama undelor, mișcate din când în când de dâra lăptoasă a unei bărci fugare...

E o tăcere uimitoare. Stelele stinse de lumina lunei nu se mai zăresc, doar luceafărul retras ceva mai la o parte de lumina ei pare un far al bolții albastre, ce luminează întinsul nesfârșit de ape.

Silueta semeață a dealului ce străjuește malul mării și formele neguroase ale salcâmilor din parc, cu brațele înălțuri și înălțate spre bolta cerească, ridică par'că o rugăciune spre cer.

E atâta liniște, încât, fără să vrei, răsuflarea ți se oprește, ca să nu turburi tăcerea.

Țârâitul monoton al greerilor, însoțit de murmurul confuz al valurilor, mărește liniștea nopții. Din când în când țipătul speriat al unei păsări de mare, cântecul singuratic al vre-unui barcagiu, sclipiri luminoase a mii de licurici presărați prin ierburi, adaogă mai mult la farmecul naturii.

Este aproape miezul nopții.

Undeva, în depărtare, se aude slab, de-abia înțeles, glas de clopote... Impușcături răslețe sparg din când în când tăcerea și vâjiitul glonțului prin aer spintecă văzduhul dela un colț la altul.

Dela un timp, împușcăturile nu mai contenesc sus pe deal. Acum au început să bată clopotele Invierii. La început se aude doar unul, slab, încet, sfios. Altul îi răspunde pe un ton mai viol, săltăreț, argintiu, puternic.

Mai dese, din ce în ce tot mai dese, altele le țin isonul pe tonuri diferite, și, curând, în aerul nopții se revarsă o simfonie din mii de glasuri argintii, imn de slavă divinității, glorie lui Dumnezeu...

In oraș, se aud pretutindeni strigăte de „Cristos a înviat" sau de „Crirstos Crăst", salutul turcilor trecuți și ei la religia lui Crist.

Deși e miezul nopții trecut, pe străzi e multă lume: unii se 'ntorc dela biserică cu lumânările aprinse, alții se duc să la Sfintele Paști.

De pe dig se văd rătăcind de colo până colo, sus pe deal, umbre și sute de luminițe mici, strălucitoare. Câți-va marinari au vărsat benzină și păcură în apa mării, apoi le-au dat foc. Flacări uriașe se 'nalță spre cer luminând văzduhul și casele de lângă țărm. Oglinda lucie a mării le alungește formele până departe, în larg, și le dă închipuiri de basm.

Reflectoarele câtor-va vapoare brăzdează cerul în toate direcțiile. Suluri de raze luminoase, uriașe, fantastice făclii, se 'ncrucișează mai în fiece loc pe cer.

La pupa și prora vaselor ard focuri de artificii.

Deodată, o bubuitură, prelungită de ecoul repetat al întinsului nemărginit de ape, acoperă tot sgomotul de până acum; din diferite puncte de pe cer, o ploaie de stele se revarsă deasupra orașului. Reflectoarele sunt îndreptate acuma spre țărm, și totul e luminat ca ziua.

Acordurile slabe ale unei mandoline, glasul tărăgănat al unui tenor, sgomotul monoton al vâslelor îți ating auzul ca o blândă chemare dintr'o altă lume.

Pe nesimțite totul recade în vechea tăcere și liniștea nopții învălue pământul.

Brusc, o privighetoare, din vârful unui mesteacăn, sparge tăcerea într'o cascadă de triluri argintii și 'nalță spre cer un cântec de triluri armonioase. Intregul parc se aprinde de vraja unui concert ce urmează sublimul solo al privighetorii.

. . . . . .

Incepe să se lumineze de ziuă.

Se revarsă zorile ce, puțin câte puțin, capătă o culoare albăstrue-cenușie și bolta cerească la fel.

Spre răsărit, acolo pe unde are să păsească aurora, cerul capătă o culoare roșie, un roșu aprins, atât de curat, pe cât de limpede și lucitor este albastrul orizontului de apus.

Pe întinsul liniștit al mării, adierea dimineții a încrețit pânza lucie a apei, dând fiecărei cute o nuanță ce deosebește albastrul de violet. Linia orizontului se accentuiază din ce în ce mai mult și tot mai mult lucește aurora.

Acum nimic nu mai mișcă, nici o undă de apă, nici o adiere de vânt.

Din mare, oglindă nemărginită, cu iuțeală spintecă zarea și se înalță în văsduh globul roșu-aprins al soarelui. Il vezi cum crește din sânul apelor, cum se înalță în lin sbor spre cer și ghicești că-ți spune în graiul lui de raze cu care te 'nconjoară, duios ca un cântec, mai dulce ca melodia nopții, „Cristos a înviat".

O punte de lumină, roșiatică, scânteetoare și ușor tremurată de legănarea undei se 'ntinde până la el. Pe mare, doi albatroși cu gâturile alungite și nemișcați, privesc minunea. Apoi, desfăcându-și aripile, își iau sborul în țipete ascuțite.

NICULAE STOENESCU

DE PAȘTI într'un sat străin

Am coborît, după miezul nopții, într'o gară întunecoasă și pustie. Un slujbaș, hlobănind un felinar, căuta nu știu ce prin fața vagoanelor, apoi strigă o poruncă în întuneric, ridicând mâna s'anine lumina în cuiul nopții. De frică, mașina pufăi, oftând și iuți, în necunoscut, cu ochii ei de balaur.

Știam că nu-i departe până'n târg, dar până'n satul unde trebuia să poposesc erau câțiva kilometri. Insă nu cunoșteam drumul. Am îndrăznit la omul cu felinăraș, întrebându-l

— Apoi or'ci pân'acolo vo șase kilometri. Satele să țin lanț până unde aveți nevoe.

— Da' aici în Ivești aș putea găsi un loc de odihnă până dimineața?

— La șani să găsiți la vremea asta, se minună slujbașul, într'un târg jădovesc și-amu, spre Sâmbătă?

— Atunci, domnule, te rog, ce mă sfătuești să fac?

— Iaca vedeți? uitați-vă'n sus, amuș crapă di zâu. O'nceput să se lumineze stelele. O luați încet-încet și până dimineață ați agiuns...

Am ascultat sfatul și-am apucat pe ulița din spatele gării, spre târg. Era o liniște de țintirim, sub un cer spuzit cu aur. Am întâlnit într'o grădiniță un zarzăr aprins de flori, ca un pom de Crăciun, apoi o uliță fără sfârșit, străjuită de dugheni cu somnul într'însele. S'a desprins de lângă un părete o umbră, urmărindu-mă. Am înțeles că-i un paznic și mi-a trecut frica.

Acolo unde printr'o fereastră cârpită cu hârtie se torcea o ață de lumină, m'am oprit, ca omul fără grabă. S'a oprit și umbra la câțiva pași. M'am apropiat și am privit înăuntru. Intr'o chicineață sărăcăcioasă, în fața unei bănci cu scule, un meșter, slab și întunecat, lucra la o gheată. Lucra și cânta, duios, Prohodul:

Primăvară dulce
Fiul meu cel dulce
Frumusețea unde ți-ai pus.

Un ucenic, pe-un scăunel, răzăluia c'o bucată de sticlă, o talpă. Era obosit și din când în când înclina capul lovind pieptul cu bărbia.

— Mă, răcnia meșterul, și copilul tresăria, înțepenindu-se pe scăunaș.

In spatele meșterului un pat larg umplea cocioaba și pe pat, am numărat, cinci capete, unul lângă altul, ca niște harbuji. Și-am priceput pentru cine se chinue toată noaptea meșterul la lumina ofticoasă a lămpii care torcea un fum gros și negru!...

Am pornit încet pe ulița care nu se mai isprăvia, supus frânturii din Prohod, care-mi gânguria în suflet. Noaptea începea să se lețiască. Pe oceanul bolții muriau candelele mici, stăruind numai stelele mari, ca niște faruri.

In sfârșit dughenele rămaseră înghesuite în urmă și-acum case frumoase, de țară, cu ferestre largi în părețîi de omăt, ieșeau albe dealungul șoselii. Am socotit că trebue să fie o mahala a târgului și m'am bucurat de zorile care se limpeziau și de livezile gătite în hohote de flori.

Mușneagul cu șpanga tot mă urmăria. Am încetinit pasul, să mi-l apropii. Și când ne-am ajuns, l-am întrebat:

— Ești bun să-mi spui când se Isprăvește târgu ista a Iveștilor?

Mușneagul râse, strângând, în mâna stângă, capătul baionetei.

— Să vedi că mata n'ai mai fost pe-aici. E-hei, de când s'o dus Iveștii. Amu suntem în Bucești.

Am tresărit, cu amintirile'n suflet. Bucești!.. . Aici în Bucești s'a născut Ștefan Petică. Unde-o fi cimitirul în care odihnește poetul tristeții? Ce copac înverzește deasupra gropii lui?

Am mers până ce fundul de tigae nouă al soarelui începu să crească în lumea depărtărilor. Focul răsăritului însângera primăvara. Beteala lui se'ncurca în veșmintele livezilor, împurpurându-le.

Am rămas locului să privesc. Nici o frântură de colină. Cât cucerește privirea șes întins până'n Dunărea, împodobit cu sate, cu promoroaca livezilor, cu liniștea dimineței răcoroase.

Hogegele începeau să toarcă, negru. Și gospodărești arome vesteau belșugul bucatelor.

N'aș fi știut unde să mă opresc dacă 'ntr'o poartă glas cunoscut nu m'ar fi ajuns.

Soră-mea se ciorovăia c'o femee că nu i-a adus lapte de-ajuns și mai are de plămădit.

A țipat, înlăcrămându-și ochii:

— Tu, măi Dumitraș?

I-a răspuns primăvara cu svonul ei. Eu n'am avut putere să-i răspund...

*

Noaptea ne-am dus la Inviere. Până la biserică, destul de îndepărtată, am ascultat jălania clopotelor. Era ca o fremătare de sunete și lume. Toate drumurile, toate hudițele, trimeteau lumea la sfânta slujbă. Intâlneam femei cu legături în mâni, în straele umbrei. Și bărbați tăcuți pășind rar, ca spre o judecată. Noaptea era senină, cu cer luminos. Parcă sfinții toți aprinseseră sus făcliile învierii să călăuziască sufletele creștinilor pe drumul Adevărului. Ograda bisericii plină de lume. Ca la o nuntă pomii aplecau falduri de horbote albe.

Cu greu am răzbit înăuntru.

Femeile, venite de cu sară, stăteau jos pe lespezile reci. Cu băgare de samă mi-am strecurat pașii printre ele până la strana unde un dascăl, bătrân ca dascălii, mormăia ceva neînțeles în fața unei cărți în care nici nu se uita.

Biserica, măreață și bogată, ca de sat chiabur. Și'n această biserică mi-a fost dat să'nțeleg zicătoarea: „Câte bordee, atâtea obicee". Am privit icoanele, așa cum puteam la sărăcăcioasa lumină, mi-am aninat ochii de candela din fața altarului, m'am uitat în niște ceasloave de pe un analog, am întors capul spre ușa unde se'nghesuiau credincioșii și-am scos ceasornicul. Era douăsprezece fără un sfert. Mai e un sfert de ceas și iesă cu învierea, socotiam, lăsându-mă cu gândul pe calea amintirilor. Așa, la Flămânzi, în noaptea asta, cu ani și ani în urmă, stam cu mama în biserica mare, din Deal. Mama, cum întuneca, îi se părea că-i târziu și mă ducea la înviere îndată după aprinsul lumânărilor. Și-acolo femeile odihniau jos, spre îndârjita supărare a Coanei Ilincuța, care, odată cu gura, își încreția mâna făcând botul pungă:

— Nu li-i rușani, au vinit să doarmă aici.

Cercetai ceasul. Douăsprezece jumătate. De ce-o fi întârziat preotul? Cum se poate una ca asta? Unde să fie părintele Haralamb?

Și iar firul amintirilor se toarce... Iată-l pe Moșu-Iordăchel bombănind rugăciuni, pălmuindu-și genunchii, bătând parcă o măsură. E vesel ca'ntotdeauna. Umblă prin biserică și n'o lasă în pace pe „Sora Ilincuța".

— Mi-ai pregătit un cozonac!

— Ei, Doamne-Doamne...

— Unu mare cât cușma lui Vasâle Grumeza.

— T'am copt o *babă*.

— Că di babe sunt sătul, di când ti văd...

Ii cald în biserică și liniște. Norodul așteaptă parcă o minune. Incep să mă nelinițesc. Imi vine chiar în gând să reclam a doua zi, că se calcă tradiția.

Mă înghesui până lângă altar unde, cu lumânarea'n mână, aștepta cumnatu-meu.

— Ce-i întârzierea asta, Teofane?

— N'o sosit ceasu încă...

Tocmai vream să-i arăt ceasul când, deodată, din umbra unui colț, izbucni strigăt limpede de cucoș. Altul răspunse dintr'o strană. Și'n timp ce părintele Haralamb deschise ușa altarului strigând: „Veniți să luați lumină", în biserică se'nvălmășeaua zeci de glasuri de cucoși, ca la o întrecere.

— Ce-i asta, măi Teofane?

— Așa-i obiceiul aici. Fiecare gospodar aduce un cucoș. Și părintele nu iesă cu învierea până nu cântă cucoșii.

— Și dacă, speriați de lume, întârzie cu cântatul?

— Intârzie și părintele cu învierea...

Și după ce ne-am înapoiat acasă, după un pahar de vin, după al doilea pahar ori după al treilea care a urmat costiței de miel bine rumenită și piperată din belșug, am râs mult pe sama obiceiului părintelui Haralamb. Poate am făcut un păcat. Dumnezeu m'a ierta, ca'n ziua de Paști, la ceas de veselie.

D. IOV

Prohod

Și cînd în mormînt viața ți-a fost coborîtă, Doamne,
toate tăcerile grele s'au zăvorît mai în adînc...
Privirea ucenicilor s'a împăienjenit cu toamne
și sulița sutașului încremenise pe oblînc.

Soarele, n'a putut, din slavă, să te privească-aci, murind...
și catapeteasma lumii, s'a frînt de teamă 'n două,
Maica Precista cu lacrimi te legăna în plîns, grijind
cu Magdalena să te ungă, din ol cu mirodenii nouă.

Și-a trosnit baera lumii în după-amiaza-aceea...
Pămîntul s'a înfricoșat de jertfa ta nepământeană
și-au suspinat maslinii albi și portocalii din Iudeea
cînd sulița de fier s'a 'nfipt, să răsucească fieru'n rană.

Peste noroadele nebune, zavistnice și 'nstreinate
plutea ca niște limbi de foc, proorocirea din Scriptură
și-atunci s'a 'nspăimîntat amar, de faptă, neamurile toate
cînd trupul tău — rai — se frîngea, în sfîntă cumi-necătură.

Căzuse albă printre ramuri, din cer, o primăvară dulce
dar nimeni nu-i mai aduna, în suflet, darnic, melodia
căci arimateianul, te luase, Doamne, să te culce
în pacea ce ți-ai dăruit-o... Creștea pe cruce veșnicia...

Și cînd amurgul își lăsase întins de fum pe moartea ta,
au dărîmat ostașii ludei, peste mormînt, o piatră grea!

DAN BĂLTEANU

Joia

Din chinul Tău sfințit răsare
Lumină, Doamne, tuturor;
Trec ani cu sgomote fugare
In praf, în noapte, în uitare...
Mai sus de prăbușirea mare
Doar chipul Tău, strălucitor,
Inalță glasul roditor...

O trâmbiță de înviere
Dă aripi celor care pier;
Isuse stingi orice durere,
Cuvântul Tău e foc și miere,
Nădejde dulce, mângâere
Și scară albă către cer...

Din tine viață isvorește,
Trudiții toți la tine vin;
Cuvântul Tău îi răcorește,
Privirea ta îi odihnește
Și vocea blândă-i întărește;
Tu ștergi adâncul lor suspin
Cu sufletul de lacrimi plin.

Isuse, Dumnezeu, lumină
Și înviere în vecii;
Ți-i dreapta de putere plină,
Cad toate, Doamne, în ruină,
Doar stăpânirea Ta divină
Aprinde peste vremi făclii.

CONST. GORAN

UN CÂNTĂREȚ AL ÎNVIERII

Unul din cusururile principale a e așa-zisei poezii moderniste este desrădăcinarea, deslegarea și alunecarea ei din câmpul însorit al tradiției, prin îndepărtarea voită de misticismul religios și național—care a făcut fala scrisului românesc. E o izolare vinovată care își caută compensație în această evadare în tainele unei vieți prea pline și prea actuale. Că—altădată—lucrurile nu se petreceau astfel—martoră e întreaga istorie a literaturii naționale. Scriitorii aceia—pentru cari scrisul era icoană sfântă a gândirii, tocmai pentrucă porneau din adâncul sufletului lor—acei iluminați ai slovei, până la stelele în veci strălucitoare, erau crescuți în școala celei mai curate tradiții. Ca urmare logică ei își aplecau urechea continuu la dezideratele sufletului național și sorbeau apa vie a energiei artistice românești, care-i înnobila, îi îndumnezela. Nu se izolau și nu detestau. Nu se simțeau stingheriți și nu priveau uimiți niște practice care făceau parte integrantă și din zestrea sufletelor lor. Il ajuta la aceasta faptul că—de i clădiți și din ecourile artei universale—nu-și întunecaseră etnicul, nu se înstrăinaseră, nu se rupseseră din făgașul sufletului românesc.

Spre a ilustra mai bine cazul acestor iluminați—mă gândesc la, poate, cel mai tipic: Alecsandri—cu opera căruia se continuă o dureroasă nedreptate: pusă cu toptanul la dispoziția unui public necunoscător, oferită azi cu aceeași complezență ca și atunci când a fost scrisă, reeditată în aceleași condițiuni—deși condițiunile sociale sunt cu totul altele—ea tinde la înlăturarea lui Alecsandri din cercul interesului literar. Și totuși, bardul dela Mircești merită mai mult decât nedreptatea care i se face. Un început de reparație își propune articolul de față—care, într'un fel, vrea să fie capătul inițial al unor cercetări mai complete.

El ne întoarce cu vreo 90 de ani în urmă — spre acel „rege al poeziei veșnic tânăr și fericе"—care, spre deosebire de atâți îmbuibați ai literaturii de azi, „credea în scrisul lui" și, mai mult—credea în toate temeiurile sufletului românesc.

Credea — cu toată seriozitatea — în creștinismul românesc din ale cărui ecouri a alcătuit prețioase opere poetice. Dar credea mai presus de orice în bucuria reînvierii națiunii — atât de strâns legată de Invierea aceluia care — prin martiriul său — trebuia să purifice omenirea de păcatul strămoșesc. E — fără îndoială — impresionant cazul acestui „boier de țară" purtat și adorat, pe care nimic — nici cultura, nici relațiunile, nici averea, nici rangurile, nici gloria — nu l-au putut izola de linia marei tradiții. E, în această legătură — care-l făcea să se simtă fericit, ca ultimul copil de țăran, în preajma sărbătorilor sfinte — răspunsul cel mai complet pe care-l putem da tuturor acelora cari — din meschine interese personale — i-au căutat o origine străină, i-au pus la îndoială autenticitatea. In realitate religiozitatea lui Alecsandri e o axiomă. Ea se vădește în epitelele entuziaste cu care el concretiza puterea divină:

Etern, Atotputernic, o, Cretor Sublime —

ca și din noțiunile de înnoire pe care i le atribuia:

Tu, ce dai lumii viață și omului cuvânt...
Tu din sămânța mică înalți stejarul mare
Tu junelor popoare dai un măreț avânt —

E vorba de acea existență nemărginită — care concentrează „viitorul, trecutul și prezentul" —și sub ochii cărela

lungi valuri de-omenire
Pe marea veșniciei dispar, ca nori în vânt.

Ei bine această religiozitate — trăsătură fundamentală a unui suflet ponderat, pe care nu l-au prea ocupat, niciodată, problemele metafizice — se vădește și acolo unde veselul Alecsandri își exprimă admirația sa senină și curată, bucuria stăpânită pe care i-o provoacă mântuitoarele zile ale Invierii.

Incepe cu cântarea Florilor care cad odată cu imprimăvărarea. Zilele incălzitoare, iarba de pe câmpii, ciocârliile — iată solii acestor zile luminate. „Lumea-i toată 'n sărbătoare" iar fericirea care plutește în lumea celor vii — îl întinerește, îi dă îmbieri erotice:

Copiliță, nu vrei oare
Nu vrei cu mine să vii...
Să culegem la răcoare
Viorele albăstrii?...
Eu ți-oiu da de orice floare
Mii de sărutări și mii...
Iar tu dulce zâmbitoare
Te-i face că te mânii...

Câtă naivitate în aceste versuri care, trecute prin fillera talentului lui Coșbuc, vor ajunge adevărate măiestrii.

Fapt demn de reținut că taina acestei întineriri este vestea cea mare a creștinismului:

Vin Floriile cu soare
Și soarele cu Florii!

Mai precis este poetul în bucata următoare (Pasteluri). Este vorba de sărbătoarea Paștilor în satul primenit·

De Paști, în satul vesel, căsuțele 'nălbite
Lucesc sub a' lor maldări de trestii aurite
Pe care cocostârcii, înfipți într'un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Ea dă pe față însă manifestarea vădită a acestei bucurii — petrecerea întregei suflări creștinești:

Un scrânciob mai la vale, pe lângă el adună
Flăcăi și fete mândre, ce râd cu voe bună
Și'n sunet de vioare, de cobze și de naiu
Se'ntinde hora lină, călcând pe verde plaiu.
Bătrâni cu fețe stinse, Români cu fețe dalbe,
Romănce cu ochi negri și cu ștergare albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe'mprejur copiii se prind la luptă'n joc.

E, fără îndoială, un tablou de-o puritate îngerească — albul care predomină, buna dispoziție și elementul local îi dau acea atmosferă de sfințenie care trebuie să înconjoare aceste înălțătoare sărbători.

Cât despre lipsa elementului religios — ea va fi cu prisosință implinită în altă poezie — de astă dată din volumul „Mărgăritărele": **Cristos a înviat.** Nici aici nu lipsește limpiditatea de mai sus. Poezia — având un caracter dedicativ — interesează numai prin începutul ei — un adevărat omagiu adus Mântuitorului care, înviind din morți — pe de o parte: a împrăștiat în lume „fiori de nemurire" din „fruntea-i ca un soare"; pe de alta — a dovedit că nu piere:

Dreptatea și credința și adevărul sfânt.
Acest fapt e un semn de bine:

toți cei ce sufăr:

In lanțuri de robie —
Curând la viața vie
Din umbra tristă-a morții veți fi cu toți ieșiți!

E în aceste stihuri toată evlavia — dar și toată dragostea de libertate a acestui poet în sufletul căruia generos își găsea ecou toată suferința omenească.

Dar — să mă opresc cu convingerea că — desvăluind o latură a poeziei lui Alecsandri, nu desigur cea mai importantă — am prezintat cetitorilor un exemplar interesant de scriitor din alte vremuri care — incălzit la flacăra credinței strămoșești și a iubirii de țară — a binemeritat dela patrie, căci și-a înscris numele cu litere de aur pe firmamentul scrisului românesc. Reamintirea lui — în imprejurările literare actuale — nu e un simplu fapt festiv — dar improspătarea unei directive artistice: a aceleia care nu căuta efecte extravagante, nici subiecte bizare — dar se mulțumea să cânte imprejurări cunoscute și caracteristice — limpezite prin oglinda sufletului lor ales. Un astfel de cântăreț nu putea trece cu vederea sărbătoarea înălțătoarei Invieri — chiar dacă, invocând-o, n'a nemerit totdeauna drumul fericit al formelor celor mai perfecte.

PAUL I. PAPADOPOL